

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

в. о. Ректора Національного університету
фізичного виховання і спорту України

О. М. Тишов

« 14 » січня 2026 р.



ВИТЯГ

з протоколу № 6 спільного засідання кафедри футболу та кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України

від 22 грудня 2025 року

Присутні: – 30 осіб, з них: к.пед.н., професор Воронова В.І.; д.фіз.вих., професор Дяченко А.Ю.; к.фіз.вих., доцент Шутова С. Є.; д.фіз.вих., доцент Нагорна В. О.; к.фіз.вих., доцент Серебряков О. Ю.; д.фіз.вих., професор Борисова О.В.; д.фіз.вих., професор Шинкарук О.А.; доктор філософії Прокопенко А. О.; д.фіз.вих., професор Лисенчук Г.А., д.фіз.вих., професор Воробйов М.І.; к. фіз. вих., доцент Байрачний О.В., к. фіз. вих., доцент Чопілко Т.Г., доцент Залойло В.В., лаб. Углич Т.О.; ст. викладач Бойченко С.В.; ст. викладач Ковальов В. О.; ст. викладач Константиновська Н. О.; викладач Буренко П. Г.; викладач Гопей М. М.; викладач Копил О. М.; викладач Лунгор А. Р.; викладач Ткаченко М. І.; викладач Гуменюк С.О.; викладач Руснак Н.О.; викладач Костенко Є.В.; викладач Широкоступ В.М.; викладач Левчук О.П.; викладач Бабенко Д.С.; викладач Дейнеко І. В.; викладач Родіоненко М.В.; викладач Шаменков І. В.

Були присутні члени спеціалізованої вченої ради – к.пед.н., професор Воронова В.І.; д.фіз.вих., професор Борисова О.В.; д.фіз.вих., професор Шинкарук О.А.

Голова засідання – к. фіз. вих., доцент О.В. Байрачний.

Секретар засідання – доцент В.В. Залойло.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Апробація дисертаційної роботи Балана Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» поданої на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01– олімпійський і професійний спорт.

Дисертаційна робота виконана в Національному університеті фізичного виховання і спорту України.

Науковий керівник:

Ніколаєнко Валерій Вадимович, доктор фізичного виховання і спорту, професор.

Рецензенти:

Борисова Ольга Володимирівна, доктор наук фізичного виховання та спорту, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Шинкарук Оксана Анатоліївна, доктор наук фізичного виховання та спорту, професор, проректор з навчально-методичної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України професор кафедри кіберспорту та інформаційних технологій.

Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні вченої ради Національного університету фізичного виховання і спорту України – протокол № 11 від 01 червня 2011 р. у редакції: «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд».

СЛУХАЛИ: обговорення дисертаційної роботи Балана Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» поданої на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Балан Богдан Анатолійович виступив з доповіддю щодо змісту та основних результатів дослідження дисертаційної роботи на тему: «Управління

підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд».

Запитання по доповіді:

Запитання: к.пед.н., професор Воронова В.І.

Яку кількість літературних джерел Ви проаналізували при написанні дисертаційної роботи?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. При написанні дисертаційної роботи було проаналізовано 194 літературні джерела.

Запитання: к.пед.н., професор Воронова В.І.

Який відсоток із 194 літературних джерел, які Ви проаналізували при написанні дисертаційної роботи був після 2020 року?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. Понад 30% джерел зі списку використаних 194 опубліковані протягом останніх п'яти років.

Запитання: доцент Залойло В.В.

Який період ви маєте на увазі коли використовує вираз «період переходу до професійних команд»?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. Як показує практичний досвід, після закінчення навчання спортсменів у ДЮСШ та дитячих академіях провідних команд України юним талантам необхідно від 3 до 5 років для отримання повноцінного професійного контракту. Тому віковий діапазон 17-21 рік є періодом переходу в спорт вищих досягнень, тобто до професійних команд.

Запитання: к.фіз.вих., доцент Шутова С. Є.

Яким чином визначали кількість гравців до 21 року і змагальну активність футболістів різного віку у професійних командах?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. Кількість гравців до 21 року і змагальну активність футболістів різного віку у професійних командах визначали за допомогою

контент-аналізу заявочних листів команд і протоколів матчів різних ліг чемпіонату України з футболу (використовували дані офіційних сайтів Професійної футбольної ліги та Прем'єр-ліги чемпіонату України з футболу).

Запитання: д.фіз.вих., професор Лисенчук Г.А.

На чому базується ефективність навчально-тренувального процесу підготовки футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. Ефективність навчально-тренувального процесу підготовки футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд базується на модельних характеристиках гравців даного віку професійних команд різних ліг чемпіонатів України з футболу, які отримані в результаті вивчення їх ігрової активності, фізичного розвитку і підготовленості.

Запитання: викладач Костенко Є.В.

Яким чином Ви оцінювали кількість та ефективність техніко-тактичних дій?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за питання. Кількість техніко-тактичних дій визначається як сума застосованих змагальних дій до загальної кількості виконаних дій. Ефективність техніко-тактичних дій визначається як сума позитивно виконаних дій із застосованих змагальних дій до їх загальної кількості.

Запитання: к.фіз.вих., доцент Серебряков О. Ю.

Якими розробками Ви користувались при проведенні оцінювання модельних показників гравців 17-21 року в змаганнях серед молодіжних команд?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за питання. Розробка шкал оцінювання модельних показників гравців 17-21 року в змаганнях серед молодіжних команд здійснювалася загальноприйнятим способом, використовуючи показники кількості та ефективності ігрових дій команди в цілому і кожного гравця окремо.

Запитання: офіційний рецензент, д.фіз.вих., професор Борисова О.В.

Які ж основні методично-організаційні умови вдосконалення управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за питання. Формування ефективного управління підготовкою футболістів 17-21 року необхідно тісно пов'язане з якісними перетвореннями двох взаємопов'язаних організаційно-методичних умов, які мають визначальне значення для розвитку резервного футболу:

- 1) система підготовки (режим навчально-тренувальної діяльності);
- 2) система змагань (режим змагальної діяльності).

Основним принципом управління підготовкою спортсменів після завершення навчання в дитячо-юнацьких футбольних школах та в період їх переходу до професійних команд є адекватне відображення рухової діяльності, критерієм якої повинен вважатися прогнозований результат.

Запитання: офіційний рецензент, д.фіз.вих., професор Шинкарук О.А.

З якою метою в вашому дослідженні визначали техніко-тактичні дії футболістів 17-21-річного віку в змаганнях серед команд гравців до 21 року і порівнювали їх з показниками спортсменів професійних команд різних ліг України?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за запитання. На основі порівняльного аналізу змагальної активності футболістів високої кваліфікації різних ліг чемпіонатів України з футболу та 17-21-річного віку в змаганнях серед команд до 21 року м. Києва можливо скорегувати модельні показники техніко-тактичних дій гравців різних амплуа, впровадження яких в ігрову практику футболістів 17-21-річного віку, які беруть участь у змаганнях серед команд гравців до 21 року дозволить підвищити ефективність техніко-тактичних дій в процесі змагальної активності, а також удосконалити управління підготовкою спортсменів даного віку в період переходу до професійних команд.

Запитання: к.фіз.вих., доцент Байрачний О.В.

Яке основне завдання програми підготовки футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд? Яким чином воно впливає на особливості змагальної діяльності гравців?

Відповідь Балана Б.А.:

– Дякую за питання. В період переходу футболістів 17-21 року до професійних команд змагання вже націлені на досягнення максимального результату. Однак відносно основного завдання програми підготовки вони носять другорядний характер і є наслідком ефективно побудованого управління навчально-тренувальним процесом, використання періодизації річної підготовки, яка орієнтована виключно на планомірне вдосконалення, і досягнення найвищих результатів в головних змаганнях року. Участь у інших змаганнях підпорядковане вирішенню основного завдання програми підготовки футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд - досягнення максимально можливого рівня техніко-тактичної, фізичної, функціональної та психологічної підготовленості, що зумовлено специфікою футболу та вимогами для досягнення максимально високих результатів у змагальній діяльності.

ВИСТУПИЛИ:

1. Завідувач кафедри футболу: Байрачний О.В., к. фіз. вих., доцент надав характеристику здобувачу Балану Б.А.

Балан Богдан Анатолійович у 2007 році закінчив магістратуру Національного університету фізичного виховання і спорту України. Має 15 років педагогічного стажу. В період з 2006 по 2008 р.р. працював головним фахівцем зі взаємодії з фондами та донорськими організаціями Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». З 2008 по 2009 р.р. – заступником начальника методично-консультативного відділу Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». З 2009 року по теперішній час працює викладачем кафедри футболу Національного університету фізичного виховання і спорту України. В 2009 році вступив до аспірантури та у 2014 успішно її закінчив.

Під час навчання в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, а також після його закінчення, працюючи у вищевказаних організаціях, Балан Б.А. проявив інтерес до наукової роботи у сфері дитячо-юнацького та резервного спорту на прикладі футболу, що підштовхнуло його у 2009 році стати здобувачем нашого університету. Балан Б.А. вдало склав всі кандидатські іспити. Вміло поєднує науково-дослідну роботу в університеті з викладанням навчальних дисциплін, таких як: «Теорія та методика тренерської діяльності в обраному виді спорту (футбол, футзал)», «Практикум з футзалу», «Практикум з підвищення професійної майстерності». Виконує обов'язки заступника завідуючого кафедри з наукової роботи.

За час підготовки дисертаційної роботи Балан Б.А. зарекомендував себе, як молодий вчений, який володіє методами наукових досліджень, умінням аналізувати першоджерела, робити наукові узагальнення та висновки. Основні положення дисертації відображено в 25-ти публікаціях, з них – одинадцять статей в спеціалізованих виданнях (з яких шістьнадцять увійшли до міжнародної наукометричної бази даних), з них десять одноосібних статей, 1 стаття у науковому періодичному виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Scopus (Q4), п'ять робіт апробаційного характеру і одна робота, яка додатково відображає результати наукових досліджень.

Балан Богдан Анатолійович в минулому гравець професійних команд України з футболу, кандидат у майстри спорту з пляжного футболу. В даний час підтримує тісні професійні зв'язки з тренерами і спортсменами. Балан Б.А. є засновником Громадської організації «Перша футбольна академія «Зірки футболу» (сmt. Чабани). З 2021 по 2023 рік був старшим тренером-викладачем Дитячо-юнацької футбольної школи ТОВ ФК «ЮКСА» (с. Тарасівка), керівником програми розвитку дитячо-юнацького і жіночого (дівочого) футболу ТОВ ФК «ЮКСА» (с. Тарасівка). З 2023 по даний час – лідер масового футболу УЄФА, волонтер соціального проекту Української асоціації футболу та УЄФА «Відкриті уроки футболу». З 2024 по даний час на волонтерських засадах працює тренером-викладачем СК «Гатне». З 2024 по даний час – лектор Центру

футбольної освіти та лідерства Української Асоціації футболу. Це сприяло отриманню експериментальних даних і впровадженню в практику результатів дослідження, про що свідчать відповідні акти.

У процесі виконання дисертаційної роботи Балан Богдан Анатолійович продемонстрував хороші організаційні здібності, самостійність, наявність власної точки зору, наполегливість у досягненні мети. Дисциплінований і відповідальний під час виконання завдань. Дослідження провів на високому професійному рівні.

Окрім професійних навичок, здобувач відрізняється ввічливістю, комунікабельністю, користується авторитетом і повагою серед викладачів, співробітників університету і студентів кафедри футболу.

Уся сукупна діяльність під час підготовки дисертаційної роботи й отриманий результат, моральні й ділові якості дають мені право вважати Балана Богдана Анатолійовича зрілим науковим співробітником. Він повністю відповідає високим вимогам ДАК України, що висувуються до особи кандидата наук з фізичного виховання і спорту.

2. Офіційний рецензент: Шинкарук О.А., д. фіз. вих., професор (рецензія додається).

Дисертаційна робота Балана Б.А. присвячена вирішенню актуальної науково-практичної проблеми сучасного футболу — управлінню процесом підготовки футболістів 17–21 років у перехідний період до професійних команд. Саме цей етап спортивної кар'єри характеризується підвищеним рівнем ризиків втрати перспективних гравців, зниженням мотивації, невідповідністю навантажень індивідуальним можливостям спортсменів і недостатньою узгодженістю між системами підготовки юнацького та професійного футболу.

В умовах сучасного професійного футболу, орієнтованого на швидкий результат і трансферну політику, проблема раціонального управління підготовкою резерву набуває особливої ваги. Тому обрана тема є своєчасною, соціально значущою та відповідає актуальним потребам теорії й практики спорту вищих досягнень. Дисертаційна робота викладена на 260 сторінках тексту,

складається з анотацій, списку робіт автора, списку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку літератури (194 джерела), додатків, ілюстрована 11 таблицями і 37 рисунками.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, сформульовано структурні компоненти – мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наведено наукову новизну одержаних результатів, представлено практичну значущість.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Балана Богдана Анатолійовича, є достатньо обґрунтованими та логічно впливають із поставленої мети, завдань і отриманих експериментальних результатів.

Публікації та акти впровадження засвідчують практичну ефективність представлених результатів.

Аналіз дисертації Б.А. Балана дозволяє констатувати, що у рукопису відсутні академічний плагіат, фабрикації та фальсифікації наукових даних і експериментальних результатів. Також це підтверджено відповідними матеріалами метрологічної експертизи дисертації, що підтверджують оригінальність і відсутність академічного плагіату. Надані матеріали свідчать, що отримані наукові дані відповідають принципам коректної наукової практики.

Зауваження та дискусійні питання щодо положень дисертації:

1. У розділі 1, попри ґрунтовний аналіз науково-методичної літератури щодо багаторічної підготовки футболістів, недостатньо чітко структуровано відмінності між етапом спеціалізованої базової підготовки та перехідним періодом до професійних команд, що ускладнює однозначне трактування меж досліджуваного вікового етапу 17–21 років у системі багаторічної підготовки.
2. У роботі обґрунтовано актуальність проблеми припинення спортивної кар'єри футболістами 17–21-річного віку, однак у розділі 3 обмежено використано кількісний аналіз взаємозв'язку між причинами припинення

діяльності та конкретними параметрами змагального навантаження, що могло б посилити аналітичну глибину висновків.

3. Аналіз ефективності запропонованої системи підготовки та змагань у розділах 4.3–4.4 є достатньо переконливим, однак результати дослідження доцільно було б доповнити довготривалим відстеженням кар'єрної динаміки футболістів після завершення експерименту, що дозволило б оцінити стабільність отриманих ефектів.
4. У роботі широко використано сучасні наукові джерела, проте окремі положення щодо організації змагальної діяльності могли б бути підсилені аналізом досвіду конкретних провідних європейських футбольних ліг або федерацій, що надало б дослідженню більш вираженого порівняльного характеру.

Перераховані недоліки і зауваження, переважним чином, мають дискусійний характер, суттєво не впливають на науковий і методологічний рівень дослідження, не знижують його загальної позитивної оцінки і спрямовані на подальше вдосконалення наукових здібностей її автора.

Висновок. Дисертаційна робота БАЛАНА Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну значущість, відповідає вимогам МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197), і може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді НУФВСУ за спеціальністю 24.00.01 - Олімпійський та професійний спорт.

Відповідь Балана Б.А.

Шановна Оксана Анатоліївна! Дякую Вам за проведену роботу по рецензуванню дисертації. Згоден із зауваженнями та побажаннями і обов'язково врахую їх у подальшій роботі.

3. Офіційний рецензент: Борисова О.В., д. фіз. вих., професор (рецензія додається).

Проблема поступового переходу футболістів 17-21-річного віку до професійних команд у сучасній практиці розглядається як одна з найважливіших щодо вирішення питань планомірної підготовки спортивного резерву, яка ускладнюється практичною відсутністю змагальної практики у спортсменів після закінчення навчання в ДЮСШ та СДЮШОР.

Для досягнення мети й вирішення завдань дослідження дисертант використав комплекс взаємопов'язаних методів, які засвідчили вірогідність результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження Б.А. Балана має безумовну наукову новизну та практичне значення для удосконалення управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд.

Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені достатністю вибірки контингенту досліджуваних, методів, що було використано, підходів, що слугували підґрунтям при розробці програми.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням роботи.

Результати дослідження достатньо апробовані автором у ході обговорення на різного рівня конференціях, семінарах, шляхом публікації статей. Недоліки, що наявні в роботі й зазначені в тексті рецензії по мірі розгляду кожного з розділів, не знижують її цінності.

Висновок. Дисертаційна робота БАЛАНА Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, практичну та теоретичну значущість, відповідає вимогам МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) і «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р.

№ 1197), і може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді НУФВСУ за спеціальністю 24.00.01 - Олімпійський та професійний спорт.

Відповідь Балана Б.А.

Шановна Ольга Володимирівна! Дякую Вам за проведену роботу по рецензуванню дисертації. Згоден із зауваженнями та побажаннями і обов'язково врахую їх у подальшій роботі.

В обговоренні дисертаційної роботи Балана Б.А. взяли участь к.пед.н., професор Воронова В.І., доцент Залойло В.В., к.фіз.вих., доцент Шутова С. Є.

1. **К.пед.н., професор Воронова В.І.** відзначила актуальність та своєчасність наукового дослідження, зважаючи на те, що вперше була представлена проблема підготовки футболістів після завершення навчання в дитячо-юнацьких футбольних школах та в період їх переходу до професійних команд, що відображає резервний і професійний футбол як взаємопов'язаний багаторічний процес, спрямований на максимальну реалізацію індивідуальних можливостей та підготовку кваліфікованих футболістів, які повинні відповідати сучасним вимогам спорту вищих досягнень.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу звернула увагу на те, що необхідно детальніше розкрити шкалу оцінки модельних показників змагальної діяльності футболістів 17-21 року віку відповідно ігрового амплуа.

2. **Доцент Залойло В.В.** відмітив, що в дослідженні Балана Б.А. вперше розроблена та експериментально перевірена програма підготовки футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд, яка ґрунтується на якісному перетворенні двох взаємопов'язаних організаційно-методичних засад, що мають визначальне значення для ефективного управління резервним футболом - це система підготовки та система змагань.

Дане положення носить велику практичну значущість щодо підвищення ефективності діяльності суб'єктів резервного футболу в м. Києві та Київській області, якості організації та проведення навчально-тренувального процесу, а також отриманню керівниками спортивних закладів, тренерами сучасних

знань з проблем підготовки футболістів в період переходу до професійних команд.

3. К.фіз.вих., доцент Шутова С. Є. відзначила, що однією з центральних проблем, яка сьогодні існує у спортивних іграх загалом і у футболі зокрема є процес становлення молодих гравців і перехід їх в основний склад професійних команд для виступу у відповідальних змаганнях. Важливим елементом обґрунтованості дисертації Балана Б.А. є логічний зв'язок між теоретичними узагальненнями та практичними рекомендаціями. Запропоновані автором управлінські рішення: оптимізація структури мікроциклів, узгодження обсягів і спрямованості навантажень, корекція підготовки з урахуванням вимог професійного футболу, безпосередньо базуються на результатах аналізу змагальної діяльності та експериментальних даних, а не мають декларативного характеру. А програма підготовки футболістів 17-21 року, яка презентована здобувачем є стратегічним напрямком в сучасних умовах підготовки кваліфікованих вітчизняних юних спортсменів. Тому, дисертаційна робота Балана Б.А. є актуальною на сучасному етапі розвитку футболу.

УХВАЛИЛИ:

Прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи здобувача **Балана Богдана Анатолійовича** на тему: «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд»:

ВИСНОВОК

1. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 р.р. Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.3 "Науково-методичні засади удосконалення системи підготовки спортсменів у футболі з урахуванням особливостей змагальної діяльності" (номер державної реєстрації 0111U001722), зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2016-2020 р.р. Міністерства освіти і науки за темою 2.21 "Удосконалення системи підготовки на сучасному етапі розвитку футболу" (номер державної реєстрації 0116U001618), зведеного плану НДР

Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 р.р. за темою 2.21 "Побудова раціональної системи підготовки у футболі" (номер державної реєстрації 0116U001618).

Особистий внесок здобувача полягав у визначенні напрямку, мети, завдань досліджень, накопиченні теоретичного та експериментального матеріалу, аналізі та узагальненні отриманих даних, розробці та практичній апробації шляхів організації навчально-тренувального процесу і практики проведення змагань та педагогічних підходів щодо управління спортивною діяльністю футболістів 17 – 21-річного віку. Зі спільних експериментальних досліджень і публікацій здобувачем використано, за згодою співавторів, лише власну частину результатів.

2. Структура дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота викладена на 260 сторінках тексту, складається з анотацій, списку робіт автора, списку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку літератури (194 джерела), додатків, ілюстрована 11 таблицями і 37 рисунками.

3. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, полягає у сукупному використанні автором:

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі Балана Богдана Анатолійовича, є достатньо обґрунтованими та логічно випливають із поставленої мети, завдань і отриманих експериментальних результатів.

Обґрунтованість дослідження забезпечується, по-перше, чітко вибудованою методологією, що поєднує системний і структурно-функціональний підходи до аналізу підготовки футболістів 17–21-річного віку в перехідний період до професійних команд. Автор послідовно розглядає цей віковий етап як самостійний і критично важливий елемент багаторічної підготовки, що підтверджується аналізом наукових джерел, нормативних документів і практики функціонування футбольних академій та професійних клубів.

По-друге, обґрунтованість висновків підтверджується репрезентативністю та структурованістю експериментального матеріалу. У роботі використано дані багаторічних педагогічних спостережень і педагогічного експерименту за участю футболістів віком 17–21 року, що перебувають на етапі переходу з юнацького до професійного футболу. Контингент досліджуваних, умови проведення експерименту та його етапність описані коректно, що дозволяє відстежити динаміку змін показників підготовленості у відповідь на впровадження запропонованих управлінських і тренувальних рішень.

По-третє, наукові положення дисертації підтверджені результатами педагогічного експерименту, у межах якого апробовано розроблені автором структури тренувальних мікроциклів та підходи до управління підготовкою футболістів. Отримані результати свідчать про позитивні зміни показників фізичної, спеціальної та змагальної підготовленості гравців експериментальних груп порівняно з контрольними, що статистично обґрунтовано із застосуванням методів математичної обробки даних.

Важливим елементом обґрунтованості є логічний зв'язок між теоретичними узагальненнями та практичними рекомендаціями. Запропоновані автором управлінські рішення (оптимізація структури мікроциклів, узгодження обсягів і спрямованості навантажень, корекція підготовки з урахуванням вимог професійного футболу) безпосередньо базуються на результатах аналізу змагальної діяльності та експериментальних даних, а не мають декларативного характеру.

Практичні рекомендації є придатними до впровадження, оскільки враховують сучасні умови функціонування футбольних клубів і академій, особливості календаря змагань і підготовки резерву. Вони не виходять за межі можливостей тренувального процесу та відповідають вимогам сучасної теорії і методики спортивної підготовки.

Таким чином, сукупність використаних методів дослідження, логічна побудова експерименту, статистичне підтвердження результатів і узгодженість теоретичних положень з практичними рекомендаціями свідчать про належний

ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи.

4. Наукова новизна, загальнонаціональне або світове значення дослідження полягає у тому, що **вперше**:

- розкрито проблему підготовки футболістів після завершення навчання в дитячо-юнацьких футбольних школах та в період їх переходу до професійних команд, що ґрунтується на основі теоретичного аналізу та узагальнення даних спортивної практики і відображає резервний і професійний футбол як взаємопов'язаний багаторічний процес, спрямований на максимальну реалізацію індивідуальних можливостей та підготовку кваліфікованих футболістів, які відповідають сучасним вимогам спорту вищих досягнень;

- визначено відмінності в управлінні підготовкою футболістів 17 – 21 року в період переходу до професійних команд, які обумовлені різною роллю і ступенем участі в ній державних, громадських та приватних структур;

- обґрунтовано ефективність підготовки футболістів після закінчення навчання в ДЮСШ, СДЮШОР до досягнення вищої спортивної майстерності. Формування програми підготовки футболістів 17 – 21 року в період переходу до професійних команд необхідно тісно пов'язати з якісними перетвореннями двох взаємопов'язаних організаційно-методичних засад, що мають визначальне значення для ефективного управління резервним футболом: 1) системи підготовки (режим тренувальної діяльності, технологія удосконалення); 2) системи змагань (режим і формат змагальної діяльності).

Доповнено, підтверджено та розширено:

- Що система змагань у підготовці футболістів повинна знаходитися в органічному зв'язку з метою, завданнями та змістом навчально-тренувального процесу на різних етапах багаторічного удосконалення і безпосередньо в період переходу спортсменів до професійних команд;

- ефективність управління підготовкою футболістів 17 – 21 року ґрунтується не на форсуванні навчально-тренувального процесу, який, як наслідок, передчасно «зношує» юних спортсменів, а на реалізації потенціалу і

природних задатків молодих талантів та виході на рівень вищих досягнень в нижній межі оптимальної для даного виду спорту вікової зони.

- щодо методики управління підготовкою футболістів 17 – 21 року в період переходу до професійних команд різних ліг України;
- показників фізичної і технічної підготовленості футболістів 17 – 21 року в період переходу до професійних команд;
- кількісних і якісних показників ігрової діяльності футболістів 17– 21 року в період переходу до професійних команд.

5. Практична значущість дисертаційної роботи полягає у впровадженні в практику підготовки спортивного резерву в Україні системи проведення змагань серед команд гравців 17 – 21 року та відповідної програми навчально-тренувального процесу підготовки до даних змагань, що сприяло підвищенню ефективності діяльності суб'єктів резервного футболу в м. Києві та Київській області, якості організації та проведення навчально-тренувального процесу, а також отриманню керівниками спортивних закладів, тренерами сучасних знань з проблем підготовки футболістів в період переходу до професійних команд.

Результати дослідження впроваджено у процес підготовки футболістів на базі Фізкультурно-спортивного клубу «Локомотив» ПЗЗ м. Київ; Футбольного клубу «Локомотив» м. Київ; Футбольного клубу «Моноліт» м. Київ; Київської обласної громадської організації Футбольний клуб «Динамо-ХІЛД» смт. Ставище, Київської області; Спортивного клубу «Гатне» с. Гатне, Київської області; Об'єднань асоціацій футболу м. Києва, м. Біла Церква та Київської області; Дитячо-юнацької футбольної школи ТОВ ФК «ЮКСА», що підтверджено відповідними актами.

Публікації та акти впровадження засвідчують практичну ефективність представлених результатів.

6. Повнота викладу результатів дослідження в наукових публікаціях, які зараховані за темою дисертації. Основні положення дисертації відображено в 25-ти публікаціях, з них – одинадцять статей в спеціалізованих виданнях (з яких шістьнадцять увійшли до міжнародної наукометричної бази даних), з них

десять одноосібних статей, 1 стаття у науковому періодичному виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Scopus (Q4), п'ять робіт апробаційного характеру і одна робота, яка додатково відображає результати наукових досліджень.

7. Особистий внесок здобувача в спільно опублікованих наукових працях полягає в організації та проведенні теоретичних і емпіричних досліджень, формуванні напрямів досліджень, аналізі та інтерпретації фактичного матеріалу, теоретичному узагальненні отриманих даних, формулюванні висновків.

8. Апробація результатів дисертації. Результати досліджень були оприлюднені на XIV Міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Київ, 2010); Міжнародній науково-практичній конференції «Здоров'я і рухова активність: соціально-економічні та медичні аспекти» (Київ, 2013); VII Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2014) та VIII Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2015), XVIII Міжнародній науковій студентській конференції «Спорт та сучасне суспільство» (Київ, 2025), XVIII Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2025); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Дніпро, 2025); IX Міжнародній конференції «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми та перспективи» (Київ, 2025); науково-методичній конференції професорсько-викладацького складу тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ, 2010, 2011, 2014, 2025).

9. Відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз дисертації Б. А. Балана дозволяє констатувати, що у рукопису відсутні академічний плагіат, фабрикації та фальсифікації наукових даних і експериментальних результатів. Також це підтверджено відповідними матеріалами метрологічної експертизи дисертації, що підтверджують

оригінальність і відсутність академічного плагіату. Надані матеріали свідчать, що отримані наукові дані відповідають принципам коректної наукової практики.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Балан Б.А. Тенденції розвитку футболу на сучасному етапі та їх врахування у підготовку футболістів 17-21-річного віку в період переходу до професійних команд. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2025. Вип. 9 (196). С. 21–26. [https:// DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.09\(196\).04](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.09(196).04). Фахове видання України.

2. Балан Б.А. Фізична підготовленість як фактор ефективності змагальної діяльності футболістів 17–18-річного віку в період переходу до професійних команд. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2024. Вип. 10 (183). С. 34–39. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\)](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183)). Фахове видання України.

3. Балан Б.А. Фактори ефективності змагальної діяльності кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2024. Вип. 9 (182). С. 32–36. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.9\(182\)](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.9(182)). Фахове видання України.

4. Балан Б.А. Організаційно-практичні особливості раціональної підготовки футболістів 17–21-річного віку в період переходу до професійних команд. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2023. Вип. 10 (170). С. 32–37. DOI: [https:// DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.10\(170\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.10(170).07). Фахове видання України.

5. Балан Б.А. Особливості управління підготовкою футболістів 17-21-річного віку в період переходу до професійних команд. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2022. Вип. 9 (154). С. 21–25. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPUnc.series15.2022.9\(154\).05](https://doi.org/10.31392/NPUnc.series15.2022.9(154).05). Фахове видання України.
6. Балан Б.А. Особливості побудови тренувальних мікроциклів у змагальному періоді при підготовці студентських команд у футболі. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2021. Вип. 5 (136). С. 26–29. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.5\(135\).06](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.5(135).06). Фахове видання України.
7. Bogdan Balan, Gennadii Lisenchuk, Vitalii Leleka, Konstantin Bogatyrev, Oksana Adamenko, Oleg Bairachny. Relationships between technical-tactical and physical preparedness of 13–14-year-old skilled football goalkeepers. *Journal of Physical Education and Sport.* 2021. Vol. 21. P. 3439 – 3444. Періодичне наукове видання Румунії, проіндексоване у базі даних Scopus, (Q4). DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.06466>. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, інтерпретації результатів досліджень та формулюванні висновків.*
8. Балан Б.А. Особливості змагальної діяльності кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень з урахуванням ігрового амплуа. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2020. Вип. 6 (126). С. 29–32. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6\(126\).03](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6(126).03). Фахове видання України.
9. Балан Б.А. Аналіз змагальної діяльності кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2020. Вип. 5 (125). С. 18–21. [https://doi.org/10.31392/NPUnc.series15.2020.5\(125\).02](https://doi.org/10.31392/NPUnc.series15.2020.5(125).02). Фахове видання України.

10. Балан Б.А. Аналіз фізичної і технічної підготовленості футболістів 17-21-річного віку в період переходу до професійних команд. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова. Серія 15.* 2016. Вип. 2 (69). С. 15–19. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19735>.

Фахове видання України.

11. Балан Б.А., Ніколаєнко В.В. Аналіз змагальної діяльності футболістів 17-21-річного віку в період переходу до спорту вищих досягнень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова. Серія 15.* 2015. Вип. 10 (65). С. 14–18.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2015_10_6. Фахове видання України.

Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.

12. Ніколаєнко В., Балан Б. Моніторинг складу професійних та дитячо-юнацьких команд за віком як інструмент аналізу та оцінки ефективності процесу багаторічної підготовки футболістів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2014. № 2. С. 27–33. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/411>.

Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

13. Балан Б., Клименко С. Особливості управління підготовкою футболістів 19 – 21-річного віку у процесі тренувальних і змагальних навантажень у професійних командах. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2013. № 3. С. 8–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/TMFVS_2013_3_3

Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

14. Ніколаєнко В., Балан Б. Практичні аспекти вдосконалення тренувальної діяльності та системи проведення змагань на етапі підготовки до вищих досягнень у футболі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2013. № 2. С. 23-26. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/handle/787878787/424>.

Фахове видання України. *Особистий*

внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.

15. Балан Б.А., Ніколаєнко В.В. Аналіз ігрової діяльності футболістів 19 – 21-річного віку в провідних командах Європи. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 10. С. 45–50. DOAJ (Directory of Open Access Journals), Ulrich's Periodicals Directory. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-10/12nvvlte.pdf>. Наукове періодичне видання, проіндексоване у базі даних Web of Science. *Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

16. Балан Б. Особливості відбору футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень на основі тестування кандидатів до професійних команд. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2012. № 1. С. 8–12. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4917?show=full>. Фахове видання України.

17. Балан Б.А., Свиріденко А.О. Ігрова діяльність футболістів 19 – 20-річного віку в професійних командах 2-ої ліги чемпіонату України з футболу. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. № 7. С. 3–6. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2011-07/11bbacuf.pdf>. Наукове періодичне видання, проіндексоване у базі даних Web of Science. *Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

18. Балан Б. Особливості підготовки футболістів 19 – 21-річного віку на етапі переходу до професійних команд. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2011. № 3. С. 7–9. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/handle/787878787/4918>. Фахове видання України.

19. Балан Б. Управління підготовкою футболістів 19 – 21 років на етапі переходу до команди майстрів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*.

2010. № 3. С. 3–7. URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4919>.

Фахове видання України.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

20. Балан Б.А. Особливості індивідуалізації підготовки футболістів 17–21-річного віку в період переходу до професійних команд. *«Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми та перспективи»*: зб. тез доп. IX Міжнар. конф., 2025 Лист 19-20, Київ, НУФВСУ, С. 51–52. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4689?show=full>.

21. Балан Б.А. Особливості раціональної підготовки футболістів 17-21-річного віку в період переходу до професійних команд. *«Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії»*: зб. тез доп. Міжнар. наук-практ. конф., 2025 Жовт 30-31, Дніпро, Український державний університет науки і технологій, С. 15–16. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4576?show=full>

22. Балан Б.А. Удосконалення методично-організаційних засад підготовки футболістів 17–21-річного віку в період переходу до професійних команд: *«Молодь та олімпійський рух»*: зб. тез доп. 18-ї Міжнар. конф. молодих вчених., 2025 Трав 22, Київ, НУФВСУ, 2025. С. 73–74. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4919?show=full>

23. Балан Б.А., Блондик М.О. Фізична підготовка як критерій раціонального виконання тактико-технічних дій футболістів в період переходу до професійних команд. *«Спорт та сучасне суспільство»*: зб. тез доп. 18-ї Міжнар. студ. конф., 2025 Берез. 28, Київ, НУФВСУ, 2025. С. 33–34. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4917?show=full> *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні дослідження, формулюванні висновків. Внесок співавтора – участь в обговоренні результатів дослідження.*

24. Балан Б.А. Управління підготовкою футболістів 17–21-річного віку в період переходу до професійних команд. *«Молодь та олімпійський рух»*: зб. тез доп. 7-ї Міжнар. конф. молодих вчених., Київ, НУФВСУ, 2014. С. 42–46. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/4918?show=full>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

25. Балан Б.А., Усаковський Ю.А., Бова Н.І. Ретроспективний аналіз організації та проведення Прем'єр-ліги чемпіонату України з футболу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова. Серія 15. 2014. Вип. 5 (48). С. 133–138. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/5907>. Фахове видання України. Особистий внесок здобувача полягає у вивченні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

10. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота Балана Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

12. Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Балана Богдана Анатолійовича на тему «Управління підготовкою футболістів 17-21 року в період переходу до професійних команд» є самостійною та завершеною науково-дослідною роботою, яка відповідає вимогам пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), що висувуються до кандидатських дисертацій, і рекомендується до подання її для попереднього розгляду і захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт у спеціалізованій вченій раді.

